

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Η Στατιστική είναι η επιστήμη, η οποία ασχολείται:

- με τη συλλογή,
- με την παρουσίαση
- με την επεξεργασία

αριθμητικών ή / και μη αριθμητικών στοιχείων με απώτερο σκοπό να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα για τους ευρύτερους πληθυσμούς, στους οποίους ανήκουν τα στοιχεία αυτά.

ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

Η Στατιστική χωρίζεται σε δύο μεγάλους τομείς:

- την **Περιγραφική Στατιστική**
- την **Επαγωγική Στατιστική**

- **Στόχος της Περιγραφικής Στατιστικής:** Η περιγραφή είτε του υπό μελέτη πληθυσμού στόχου στο σύνολό του είτε του διαθέσιμου και κατάλληλα επιλεγμένου δείγματος.

- **Στόχος της Επαγωγικής Στατιστικής** είναι, η κατάλληλη χρήση του δείγματος προκειμένου να εξαγάγουμε συμπεράσματα για τον γεννήτορα πληθυσμό.

οι έννοιες Πληθυσμός και Δείγμα

- Με τον όρο **Πληθυσμό** σε μια έρευνα, εννοούμε ένα σύνολο που μπορεί να αποτελείται από ανθρώπους, ζώα ή αντικείμενα, τα χαρακτηριστικά των οποίων θέλουμε να μελετήσουμε.
- Με τον όρο **Δείγμα** σε μια έρευνα, καλούμε μια συλλογή από στοιχειώδεις ή πρωταρχικές μονάδες δειγματοληψίας, τις οποίες επιλέγουμε έτσι ώστε να αποτελούν μια αντιπροσωπευτική εικόνα του πληθυσμού.

Μεταβλητή - Παράμετροι

- Ένα κατάλληλα επιλεγμένο **δείγμα** μπορεί να μελετηθεί ως προς ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά του.
- Τα χαρακτηριστικά τα οποία μας ενδιαφέρουν τα ονομάζουμε **μεταβλητές**.
- Οι **μεταβλητές** διακρίνονται σε **κατηγορικές, ποιοτικές και ποσοτικές (ασυνεχείς ή συνεχείς)**, ανάλογα με τις τιμές που μπορούν να πάρουν και το είδος της μέτρησης που επιδέχονται.
- Η κατάταξη των **μεταβλητών** έχει τη βάση της στην ισχύουσα ταξινόμηση των **κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών**. Η διάκριση μεταξύ των διαφόρων κλιμάκων μέτρησης υπαγορεύεται από την ύπαρξη ή μη των μαθηματικών ιδιοτήτων της διάταξης, της απόστασης, της ύπαρξης του μηδενός και της αναλογικότητας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Περιγραφική Στατιστική

- **Στόχος της Περιγραφικής Στατιστικής**

Η περιγραφή είτε του υπό μελέτη πληθυσμού στόχου στο σύνολό του είτε του διαθέσιμου και κατάλληλα επιλεγμένου δείγματος.

- **Εργαλεία της Περιγραφικής Στατιστικής**

- Πίνακες Συχνοτήτων
- Περιγραφικά Μέτρα
- Διαγράμματα

Πίνακες Συχνοτήτων

- Τα δεδομένα μιας ανάλυσης κατά τη συλλογή τους έχουν το χαρακτήρα των απλών δεδομένων
 - Όταν οι τιμές της ποσοτικής μεταβλητής X , οι οποίες αναφέρονται στις N επί μέρους μονάδες του πληθυσμού ή του δείγματος που μελετάται, εξετάζονται μεμονωμένα, τότε τα διαθέσιμα δεδομένα καλούνται απλά.
- Ο πίνακας συχνοτήτων απλής ή διπλής εισόδου δημιουργείται όταν οι τιμές της μεταβλητής X , οι οποίες αναφέρονται στις N επί μέρους μονάδες του πληθυσμού ή του δείγματος που μελετάται ομαδοποιούνται και τα δεδομένα παρουσιάζονται υπό μορφή μιας συνεχούς ή ασυνεχούς κατανομής συχνότητας.

Περιγραφικά Μέτρα

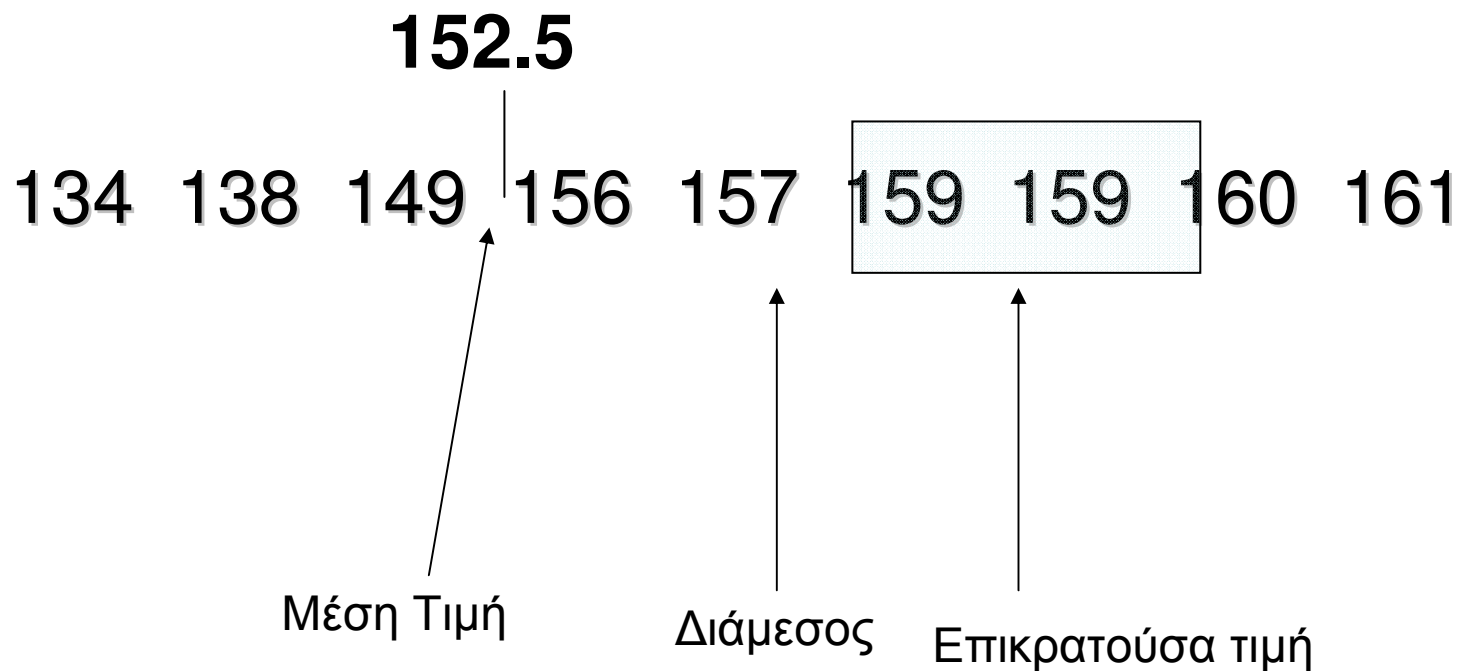
- Τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα είναι κατάλληλοι δείκτες οι οποίοι συνοψίζουν τις πληροφορίες που εμπεριέχονται στα δεδομένα μας.
- Έχουμε τρεις κατηγορίες περιγραφικών μέτρων:
 - τα μέτρα θέσης (μέση τιμή, διάμεσος, κορυφή),
 - τα μέτρα διασποράς (εύρος, διακύμανση, τυπ. απόκλιση)
 - τα μέτρα μορφής (συντ. ασυμμετρίας και κύρτωσης)
- Επίσης, ανάλογα με το αν οι τιμές μας προέρχονται από έναν πληθυσμό ή ένα δείγμα, μιλάμε για πληθυσμιακά μέτρα ή δειγματικά μέτρα, αντίστοιχα.

Μέτρα θέσεως

- Τα κυριότερα μέτρα θέσεως είναι η μέση τιμή, η διάμεσος και η κορυφή.
 - Η μέση τιμή για ποσοτικές μεταβλητές υπολογίζει τον μέσο όρο των δεδομένων.
 - Η διάμεσος είναι η τιμή των διατεταγμένων δεδομένων που ισαπέχει από τη μέγιστη και ελάχιστη τιμή.
 - Η κορυφή είναι η τιμή με τη μέγιστη συχνότητα εμφάνισης.

Σύγκριση των Μέτρων θέσεως

- Έστω οι ακόλουθες τιμές HDL 9 ατόμων:

Μέτρα διασποράς

- Τα κυριότερα μέτρα διασποράς είναι το εύρος, η διακύμανση και η τυπική απόκλιση.
 - Το εύρος ορίζεται ως η διαφορά της μέγιστης από την ελάχιστη παρατήρηση
 - Η διακύμανση είναι το άθροισμα των τετραγώνων των διαφορών κάθε παρατήρησης από τη μέση τιμή
 - Η τυπική απόκλιση είναι η τετραγωνική ρίζα της διακύμανσης

Σύγκριση των Μέτρων Διασποράς

- Έστω οι ακόλουθες τιμές HDL 9 ατόμων:

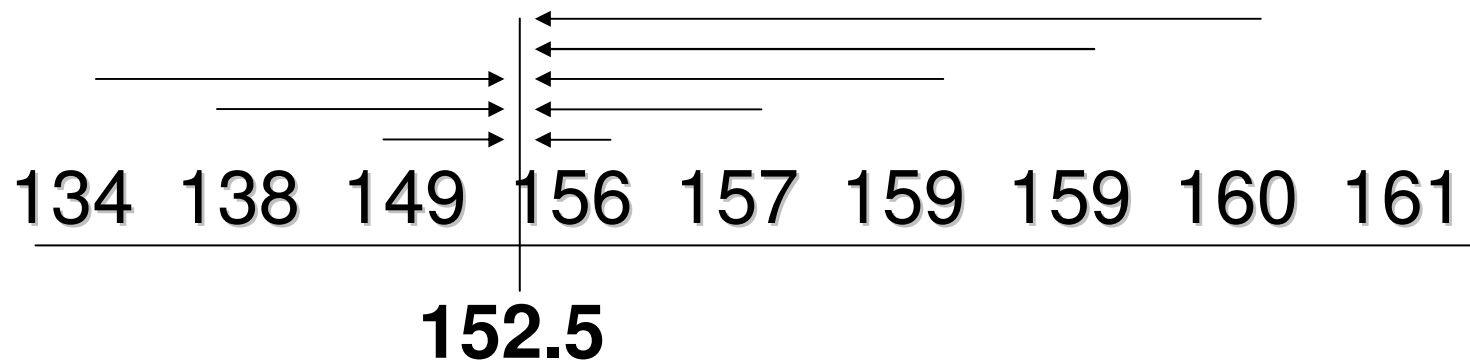

Μέτρα μορφής της κατανομής των δεδομένων

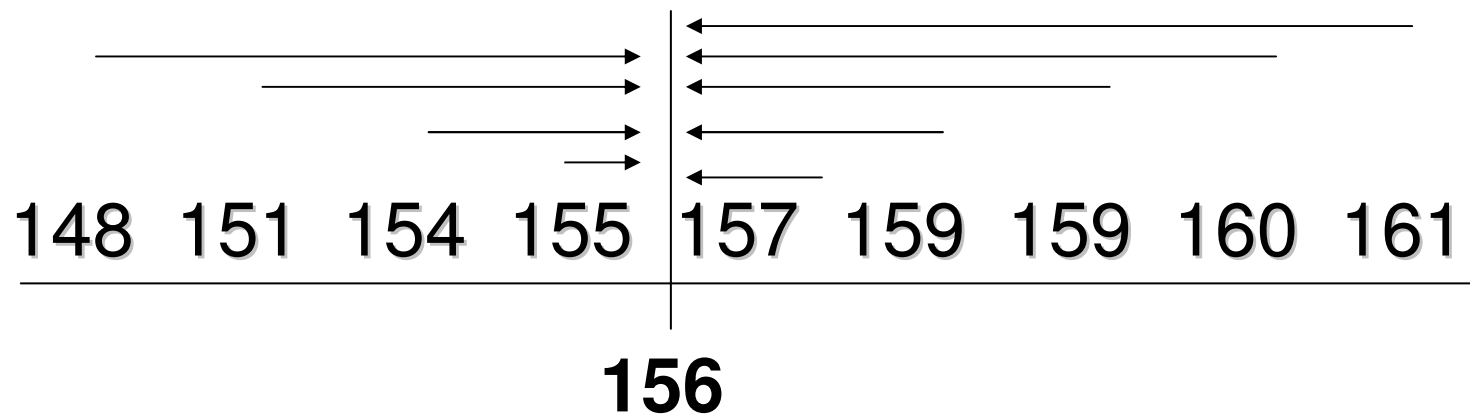
- Τα κυριότερα μέτρα μορφής της κατανομής των δεδομένων είναι ο συντελεστής ασυμμετρίας και ο συντελεστής κύρτωσης.
 - Ο συντελεστής ασυμμετρίας μας δηλώνει πόσο ασύμμετρη είναι η κατανομή των δεδομένων.
 - Ο συντελεστής κύρτωσης δηλώνει το βαθμό συγκέντρωσης των παρατηρήσεων γύρω από ένα κεντρικό σημείο.

Παρουσίαση του Συντελεστή Ασυμμετρίας

- Έστω οι ακόλουθες τιμές HDL 9 ατόμων:

- Έστω οι ακόλουθες τιμές HDL 9 ατόμων:

Διαγράμματα

- Τα διαγράμματα χρησιμοποιούνται ευρύτατα στη στατιστική για την παρουσίαση των δεδομένων με παραστατικό και εύληπτο τρόπο.
- Ανάλογα με τον τύπο της μεταβλητής έχουμε και τα κατάλληλα διαγράμματα.
- Στην περίπτωση μελέτης ενός χαρακτηριστικού χρησιμοποιούμε συνήθως
 - το λεγόμενο ιστόγραμμα για τις ποσοτικές μεταβλητές.
 - το ραβδόγραμμα για τις ποιοτικές μεταβλητές.
 - το διάγραμμα πίτας για τις κατηγορικές μεταβλητές.
- Για δύο χαρακτηριστικά χρησιμοποιούμε
 - τα διαγράμματα διασποράς για τις ποσοτικές μεταβλητές.
 - τα συνδυασμένα ραβδογράμματα για τις ποιοτικές / κατηγορικές μεταβλητές.

Παράδειγμα-Ομαδοποιημένα Δεδομένα

- Τα βάρη (σε gr) ενός τυχαίου δείγματος $n=51$ ποντικών από ένα πληθυσμό ίδιου γένους και ίδιας ηλικίας παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα τιμών

(Α. Κυριακούσης, Στατιστικές Μέθοδοι, Εκδ. Σταμούλη, Αθήνα 2000, σελ. 80)

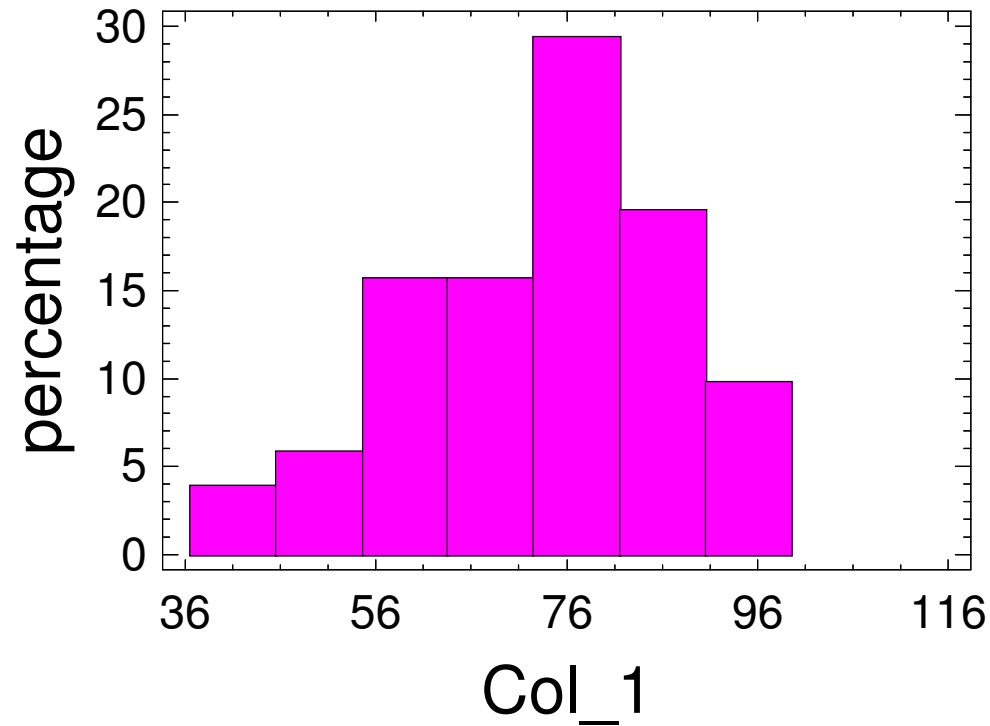
75	98	42	75	84	87	65	59	63
86	78	37	99	66	90	79	80	89
68	57	95	55	79	88	76	60	77
49	92	83	71	78	53	81	77	58
93	85	70	62	80	74	69	90	62
84	64	73	48	72	78			

Πίνακας Συχνοτήτων- Αθροιστικών Συχνοτήτων

ΚΛΑΣΕΙΣ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΙΜΗ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
[36.5, 45.5)	41	2	2
[45.5, 54.5)	50	3	5
[54.5, 63.5)	59	8	13
[63.5, 72.5)	68	8	21
[72.5, 81.5)	77	15	36
[81.5, 90.5)	86	10	46
[90.5, 99.5)	95	5	51

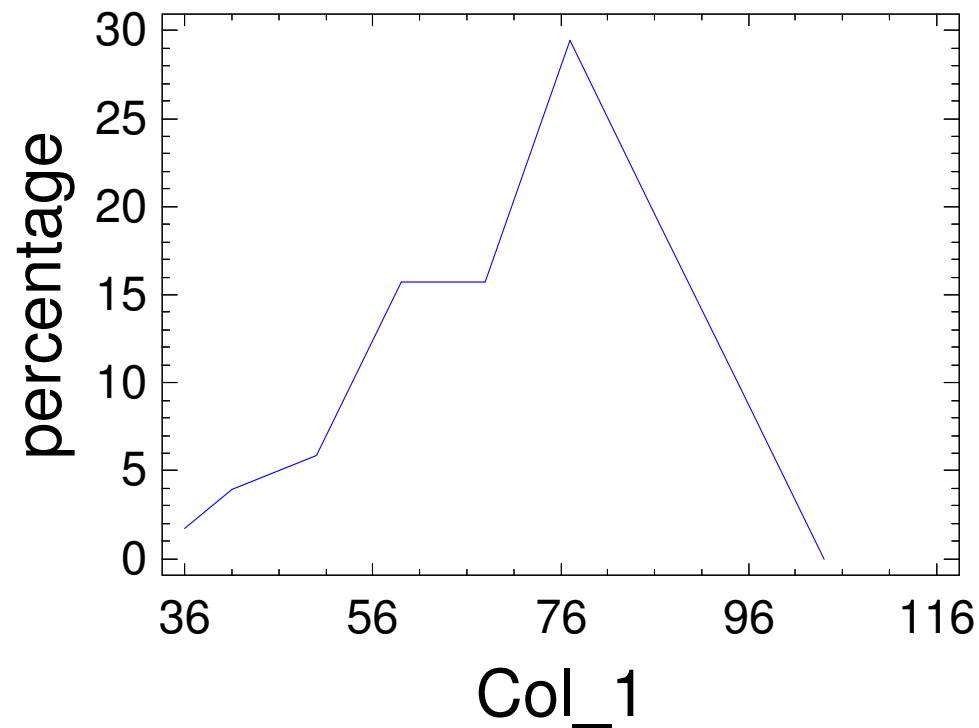
Ιστόγραμμα Σχετικών Συχνοτήτων

Histogram

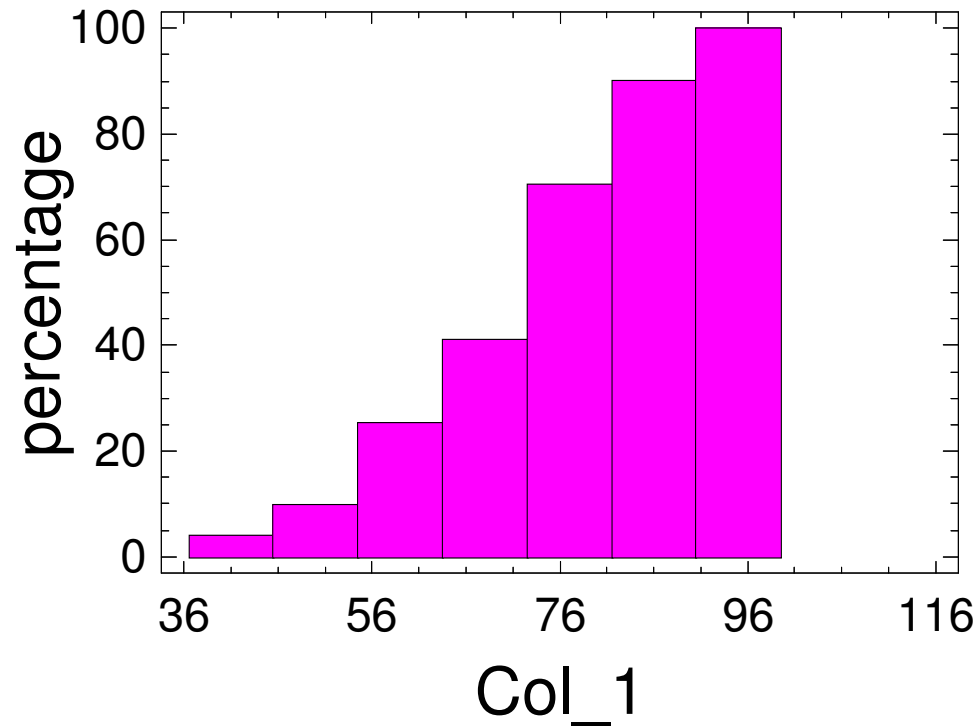
Πολυγωνική Γραμμή Ιστογράμματος Σχετικών Συχνοτήτων

Histogram

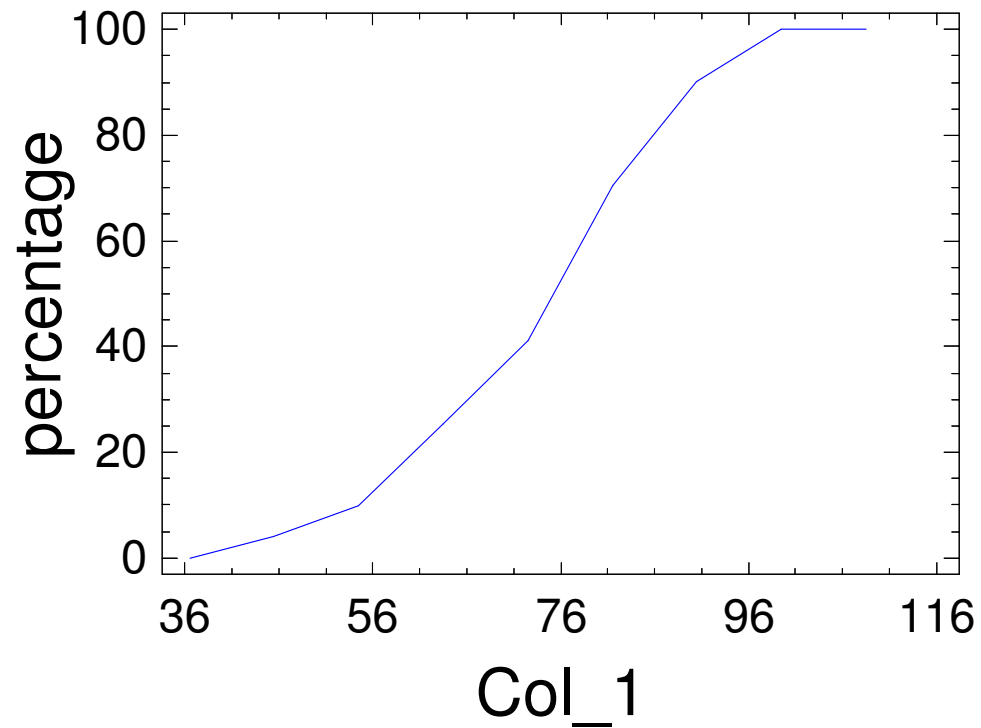
Ιστόγραμμα Αθροιστικών Συχνοτήτων

Histogram

Πολυγωνική Γραμμή Ιστογράμματος Αθροιστικών Συχνοτήτων

Histogram

Θηκόγραμμα

